

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟΝ *

ΗΡΑΚΛΕΙΑ — ΠΕΡΙΝΘΟΣ

Μεταβαίνοντες εἰς τὴν Ἡράκλειαν ἐκ Τυρολόης ἀκολουθοῦμεν τὴν ἀρχαίαν ὁδὸν ἥτις πρὸς τοὺς ἀμπελῶνας διχάζεται καὶ ἡ μὲν διευθύνεται εἰς Σηλύβριαν, ἡ δὲ εἰς Ἡράκλειαν. Παντοῦ ἐξημος καὶ χέσος. Εἰς 2 ὥρων ἀπόστασιν συναντῶμεν δύο χωρία, ὧν τὸ μὲν πρὸς τὰ δεξιὰ καλεῖται Σαχπάς-κιοῖ, τὸ δὲ πρὸς τὰ ἀριστερὰ Γιοσπλῆ Ἀμφότερα Τουρκικά. Ὑπεῖται φθάνοντες εἰς τὸ Τσιτεκλή-τεπέ, ἐπὶ ὁδοῦ περιόπτου, ἐξ ἧς φαίνεται ἡ Προποντίς.

Ὁ Ἀζεδιτ Ἀλῆ Πασᾶς ἔκτισε τὸ ἐν Ἱερρακλεια τέμενος. Οὗτος ἔκτισε καὶ τὴν ἐν Ἀδριανουπόλει ἀγορὰν. Εἰς τὸ ἐν Ἱερρακλεια τέμενος μόνον ὁ νῦν Ἀβδουραχμὰν Χασιπ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προσεύχεται. Ἐπεσκευάσθη τοῦτο τὸ 1283 (ἔτ. ἐγ.—1866). Ἐκτίσθη δὲ ὁ αὐτὸς Ἀλῆ Πασᾶς καὶ λουτρῶνα, οὗ σώζονται ἔρειπια.

Οἱ Βούλγαροι 1) δὲν ἐβλάψαν τὰς οἰκίας τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ μόνον τῶν Τούρκων, ἀλλ' ἔπειτα οἱ Τούρκοι διήρπασαν καὶ κατέστρεψαν τὰς Ἑλληνικὰς καὶ μάλιστα οἱ ἐντόπιοι καὶ ἤρχισαν ἀπὸ τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰ λαμπρότερα οἰκοδομήματα. Ἐξέδωκαν διαταγὴν εἰς διάστημα 24 ὥρων νὰ φύγωσιν οἱ κάτοικοι, ὅσα δὲ ὥραϊα ἐπιπλά ἐβλεπον τὰ ἐλάμβανον. Εἰς τὴν Κων)πολιν ἔπεισαν βαπόρια ὀλόκληρα μὲ ὑαλοπίνακας, ἐπιπλά καὶ ξυλῆαι πρὸς ἐμπορίαν. Τὸ Γενί-Τσιφλίκι δὲν ἐπειράχθη, ἀλλὰ τὸ Σουλτάν Τσιφλίκι καὶ τὰ περίεξ τὰ κατέστρεψε καθ' ὀλοκληρίαν, ὃ γὰμβρός τοῦ διαβολοῦτου Χ' Ἀδὴλ βέη, νομάρχου Ἀδ)πόλεως, διὰ νὰ κτίσῃ τὸ ἐν Ὑμουρτζία τσιφλίκι του.

Πολλὰς οἰκίας ἐν Ἡρακλείᾳ οἱ Τοῦρκοι κατέστρεψαν καθ' ὁλοκλη-
ρίαν, πολλῶν δὲ ἐπριόνισαν τοὺς στύλους διὰ νὰ καταρρεύσωσι. Σῶζεται
ἐν παράδειγμα.

Ἐν Ἡρακλείᾳ διέμεναν 3 μόνον Χριστιανικαὶ οἰκογένειαι : τοῦ Κα-
φετζῆ Ἀντώνη, τοῦ Μιχαὴλ Κοκκίνου καὶ τοῦ Μιχαὴλ Σαραντιάδου. Κά-

* Ὅρα Σελ. 253—263 Ἰ' τόμον.

1) Ἐννοεῖ μετὰ τὸν Βαλκανικὸν πόλεμον. Σ. Θ.

Γ. Μα - πιστοδ:
υποδ. παρ. 11
- θ. ρ. 11
- Γ. Ι. Ε. 1941
υ. 99-105

ποιος δὲ Πολυνίκης Βασιλειάδης ἀπεπειράθη νὰ διαμείνη, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸν ἠπειλήσαν ὅτι θὰ τὸν φονεύσουν, ἠναγκάσθη νὰ δραπετεύσῃ.

Ἐπιγραφαί.

1) Ἐπὶ τῆς στενῆς πλευρᾶς μαρμαρίνης πλακὸς ὑποκειμένης ὡς δευτέρως σειρᾶς Β ἀποβάθρας (10 μ. πον ἀπὸ γῆς) μεγάκοις παχείσι γράμμασιν ἐκτύπωσις :

ΛΙΡΟΥΜΕΝΟΝ

12 + 77
ὑψ. 8

Ἐν τῇ παλαιᾷ ἀποβάθρᾳ πιθανῶς ἐκ τῆς κορυφῆς, ὅπου νῦν οἱ μύλοι, διότι ἐκεῖθεν Τουρκ. πολεμικὸν πρὸ 30—35 ἐτῶν ἐφόρτωσε πλῆθος μεγάλων πλακῶν, στυλοβάται προφανῶς, οἵαι νῦν ἐπὶ τῆς ἀποβάθρας.

2) Ἐν τῷ ἀγιάσματι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Ἀράπη, ὅπερ εἶναι παρὰ τὸν αἰγιαλὸν παρὰ τὸν λιμένα, τοῦ ὁποῦν τὸ ἔμπροσθεν εἶναι θολωτόν, τὸ δὲ ἔσω κηστερνοειδὲς ἔχει ἐπὶ τοῦ κατωφλίου ἐν μάρμαρῳ, ὅπερ εἶναι τὸ μόνον ὑπολειφθέν ἐκ τῶν βάθρων τοῦ θεάτρου. Φέρει δὲ ἐπὶ τῆς πλαγίας στενῆς πλευρᾶς τὴν ἐπιγραφὴν μεγάλοις ἀραιοῖς γράμμασι.

ΤΟΠΟ

0,09
ὑψ. γραμμ. 0,08

3) Ἐν στρώσει προστώου Δεσμίου τεμαχ. μαρμ. πλακὸς (πιθαν. σαρκοφάγου) μὲ μεγάλα γράμματα 0,10

ΙΑΣΚΛΟΣ
ΕΙΣΑΝ

ὑψ. 31x66

ὑψ. 31x16

4) Ἐπὶ τμήματος σαρκοφάγου ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς Κας Αἰκατερίνης Ἰω. Βαχτισβάνη, κάτωθι τῆς νέας Μητροπόλεως.

ΟΥΝΟΜΑΜΟΠΑΤΡΟ
ΚΑΙΠΟΝΣΑΡΓΑΙΟΣ
ΡΩΜΟΥΛΙΣΗΝΜΟΙΣΠ
ΟΥΝΕΚΑΡΩΜΑΙΩΝΕ
ΝΥΝΔΕΜΕΜΟΙΡΑΒΡΟ
ΕΛΛΑΒΕΠΡΙΝΤΕΛ
ΑΛΛΑΜΕΜΗΤΕΡΑΝΑΣ
ΠΕΡΓΑΣΜΟΙΤΟΕΡΩ

5) Ἀνάγλυφον γυναικὸς πεπλοφόρου. Τμήμα φέρον τὴν ἐπιγραφὴν
WIAΦΛABIAN

ἐν τῇ ἰδίᾳ οἰκίᾳ. Σήμερον μετεφέρθησαν δι' ἐξόδων μου εἰς τὴν μητρο-
πολιν.

ΕΝΘΙΔΕ
ΚΑΤΑΚΙΤΕ
ΟΤΙΣΜΑΚΑ
ΡΙΑΣΜΗΗ
ΣΗΡΙΝΙΚΟΣ
ΤΕΛΕΥΤΑ
ΔΕΚΙΣΕΤ
ΤΕΒΡΙΩΘ

6) Εὐρίσκεται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ κ. Ζαφειράκη
Εὐδ. ξιάδου. (48×28×4 κάτω 21).

Ἐκ τοῦ ΒΔ. μυχοῦ Τουρκακοῦ νεκροταφείου
(Πόροσλικ). Ὁ κ. Ζαφειράκης εἶχε καὶ ἄλλας 5—6
πάσας ἐκεῖθεν, ὁμοίας δὲ τὸ περιεχόμενον ἄρα ἐκ
νεκροταφείου Χριστιανικοῦ, ἀλλὰ καὶ μὲ ἐπίχρυ-
σα πηλινά, ὥστε καὶ Ἑλληνικοῦ.

7) Ὑδραγωγοὶ μαρμάρ. σωλῆνες τετραγώνου τομῆς, ἐντὸς στρογγύλοι
μὲ ἐσώβολον ἐν ἄκρῳ καὶ ἐλαφράν . . . ἀφθονοὶ ἐν τῇ χαλασμένῃ ἀγορᾷ
μῆκ. 0,52 διάμετρο. ὀλική 0,55 × καθαρά 0,14.

8) Ὑπὲρ τὴν νέαν Α. θύραν τοῦ κατὰ τοῦ Β. ἄκρου (ἐπὶ γραμμῆς)
Βυζαν. τείχους τοῦ πρὸς Β. πύργου (Κουτὰ) καὶ ὑπὲρ παράθυρα Β'. ὁρό-
φου ἐντετειχισμένον πρόσωπον ἐκ μαρμ. κεφαλῆς Ἀφροδίτης (;) ἐφθα-
μένον— καὶ ἄνω τεμάχιον λεοντοκροῦνου, ἀμούσως ἀπερραμένα.
Αὐτὸς ὁ πύργος κτισμένος ὑπὲρ τὴν γ'. ζώνην τοῦ . . .

Μακρόθεν καθορεῖται ἡ μικρὰ Χερσόνησος ἀρκετοῦ ὕψους καὶ τὸ ἀμ-
φιθάλασσόν της καὶ τέλος ἐρείπια ἐπαλλήλου θεομηνίας ἀλληλοσυμπλη-
ρούμενα—Βούλγαροι καὶ εἰτα Τοῦρκοι—ἀλλὰ καὶ χρόνος. Πρὸ τῆς εἰσόδου
ἔτι εἰς τὸν (πρὸ 100 ἐτῶν μόλις 80 οἰκίας ἀριθμοῦντα ὡς ρητῶς λέγουν)
σημερινὸν συνοικισμὸν Βυζαντ. περίβολος ἐκ σκέλους καθέτου πρὸς Β. ἐκ
τοῦ κυρίου τείχους τῆς πόλεως καὶ ὅλον ἴσως τὸ Α. ἄλλου ἐγκαρσίου πρὸς
ἐκεῖνο διατειχίζει τὸ ἥμισυ μόνον τοῦ ἰσθμοῦ συνοικίαν βεβαίως Βυζαντι-
νήν, προχωροῦσαν 400 μ. ἔξω τοῦ λιμένος (Β). Τὸ τεῖχος παχὺ 4 μέτρα
που μὲ 3 ζώνας πλινθίνους δίδει ἔτι νῦν τὰς στρώσεις τῶν περιοίκων (ρη-
τῶς Τυρολόης εἶδομεν) πλινθοὶ 4γωνοὶ πλ. 0,36.—Ἀπὸ Β. πύλη καὶ πε-
ραιτέρω ρῆγμα μέγα ἀλλὰ καὶ πυλὴ ποτε, ἡ εἰσάγουσα τοὺς ἀπὸ Β. ὅλους
μὲ ὀρθίαν ὡς παραστάδα τὴν γνωστὴν (ἐπιστυλίου ποτε πιθανῶς ἢ ὑπερ-
θύρου) ἐπιγραφὴν μεγίστων γραμμάτων (0,11) ὕψ. 0,68×1,48×71.

ΤΟΛΙΣ ΤΑ ΤΕΙΧΗ ΑΠΟ ΟΙΚΕΙΩΝ

Ἵπὲρ αὐτὸν τὸν λιμένα καὶ τὴν σημερινὴν μεγάλην ἀγορὰν 2 τείχη (συγκλίνοντα) ἐπάλληλα, ὧν τὸ ἐπ' αὐτὸν μυριόφθορον καὶ ἐσχάτως μετὰ τὸν διωγμὸν, ἀλλὰ καὶ πρὸ δεκαετηρίδων εἰς κτίσιν τοῦ Ναυστάθμου Κων]πόλεως. Δὲν σώζεται παρὰ πρὸς Α. Ἀλλὰ τὸ ὑψηλότερον δεικνύει ἔτι παρὰ τὴν ὁδὸν τοῦ Ἀγ. Γεωργίου τὸ α'. σκέλος τοῦ Ζ, ὃ σχηματίζει κάμπτουςα παρὰ πύργου καὶ πύλην βεβαίως ποτε ἐδῶ προσλιμένιον. Τὰ ἰσοδομικὰ σχεδὸν κανονικὰ πώρινα, ἀλλὰ καὶ μέ τινας πλίνθους. Θεμέλια μέχρι καὶ 2 μ. ὕψ. συνεχίζουσιν ἀσφαλῶς Περίνθια καὶ ἴσως ἀναγώγιμα εἰς Ρωμαίους χρ. Ἐπ' αὐτῶν Βυζαν. τείχος εἰς ὕψ. 8 μ. τρεῖς ὧν. Τὸ ἀνώτερον συνεχιζόμενον πρὸς Δ. κατὰ τὴν ὁφρὸν ζώνει ὅλην τὴν ἄνω πόλιν ἢ ἀκρόπολιν μέχρι τῆς δυτικωτάτης ἄκρας, ὅπου καὶ ὄνομα ἔτι καὶ πρᾶγμα Πορτίτσα.

Συγχρόνως ἔφερεν ἐδῶ ἐπάνω (ἀσφαλῶς ἐξ εὐρημένων πηλίνων σωλίνων) τὸ ὕδωρ. Τὸ ἐκ *Τσουκοῦρ-Τσεγγέλ* βορείως 3 ὥρας καὶ πλέον, λέγουσιν ἀπὸ πέραν ἐκ τῶν τύμβων *Μπεχτοῦ* καὶ Μεταριζ τεπὲ μέχρι τῆς πηγῆς παρακολουθούμενον τὸ πλινθοσβεστόκτιστον ὕδραγωγεῖον (καὶ ἄλλο νεώτερον Τουρκικὸν ἐν χιλ. βορείως) καὶ ἔως ἐκεῖ ὑπὸ Τούρκων (πλινθευομένων). Καὶ τὸν 15 πού μ. ὕψ. δυτικωτάτον σχεδὸν πύργον (τριπλινθόζωνον ὡσαύτως) Τερεζὶ καλῶσιν οἱ Τούρκοι ὥστε καὶ τὸ πρὸς Β. σκέλος.

Καὶ πέραν τῆς Πορτίτσας κύκλῳ ἀτέφει καὶ νότιον ὁφρὸν ὅλην τείχος ὑπὲρ κρημνώδη ἔξω κλιτῶν (οὐ ἄνω οἱ Βούλγαροι ἔκαμαν συνεχὲς χαράκωμα ὡς καὶ κατ' ὅλην, ὡς λέγουσιν, τὴν ἀκτὴν). Ἐκεῖ ὑπὲρ τὴν δυτικωτάτην ἄκραν ἡ ἀρχαία Μητρόπολις (Ἀγ. Ἀποστόλων, οἰκτιστον νῦν σκέλεθρον, παρ' ἁξίαν κατεργασμένου καὶ τρούλλου καὶ καμαρῶν διὰ δυναμίδος ἐξηγμένων μαρμάρων, ἐν οἷς καὶ τμήματα τοῦ πολυκόσμου ἐκείνου ἀναθηματικοῦ (Ἀδριανοῦ Ὀλυμπίου καὶ Ἐλευθερίου καὶ Σαβεῖνης σεβαστῆ) γεισοειδῶς περικοσμοῦντος ἐσωτερικὸν (δῆθεν) βωμοῦ. Ἀνάθημα Λαμείας ...ἀλλὰ καὶ ἄλλα μαρμάρινα μέλη καὶ ἀνατολ. θύρας καμαρωτὸν ὑπέρθυρον κλπ. ἐκ πομπιπτουσῶν τοιχογραφιῶν ἐφ' ὕργοις (ὧν ὀπισθεν ἐκφαίνονται εὐτυχῶς παλαιότεραι καὶ καλλίτεραι, ἁξίαι σπουδῆς). Χάσκουν διερωγότα καὶ Νάρθηξ (ὑστερόχρονος) καὶ πλάγια θολωτὰ διαμερίσματα (συμπλήρωμα ἔρειπίων ὅλης τῆς καὶ ἄνω ἐκεῖ ἔξω πρὸς Β. καὶ περὶ τὸν λιμένα

Ἑλλην. συνοικίας *Βιζνις* πράγματι ἐπὶ τεμαχίου πλακὸς ἐντὸς τῆς

ἐκκλησίας. Τὸ μέσον φυλλόκυμα τῶν πλακῶν ἐκείνων ἤδη πολύτρητον (ὡς Βυζ. εἶτα). Διασχισθέντων ἀμφοτέρων τῶν δεξιῶν πεσσῶν, ἐνεφανίσθησαν ἐντὸς τῶν 2 μονόλιθοι κίονες, ὧν ὁ εἷς καὶ κιονόκρανον καλαθοειδὲς φέρον πέριξ ραβδωτὸν (ὑψηλόν) κόσμημα, ὡσεὶ δώριον κῆμα ἐπιμήκες. Ἀντίστοιχος *ἐπικραντίς* ἔξω ΝΑ. ἐξεργασμένη πελωρία, ὥστε *Βασιλικῇ*

ὁμοία ποτε (:) ἄλλ' ἴσως καὶ ὑστερογενῶς ἀνεκτίσθησαν— ἀφοῦ καὶ ἔσω
ὁρατὴ τοιχογραφία.

9) Οἰκία Ἀδὰμ Ἀλεξιάδου πλάξ βαθμῖς ὕψ. $0,9 \times 72 \times 40$ Γραμμ. μεγ.
0,7.

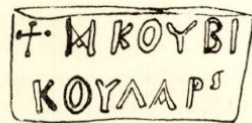
ΚΑΠΟΥΛΙΑΝΟΣ

10) Ἐξ οἰκίας Αἰκατερίνης Ἰω. Μπαχτσεβάνη ἄνω τμήμα στήλης
ἀναγλύφου, σῶζον τὸ μέχρι τῆς (πρὸ τοῦ στήθους τοπικῶς) χειρὸς γυναι-
κὸς πεπλοφόρου—πρόσωπον ἐφθαρμένον καὶ ἐπὶ τοῦ ἐπικράνου ἐξέχοντος.

| ΝΙΑΦΛΑΒΙΑΝΙ ὕψ. ὁλ. 24×23

11) Αὐτόθι κεῖται καὶ ἡ ἐπιγραφή: *Ὁννομά μοι πατρός | καὶ πόλις
πόλη Ἀργαῖοι | Ρώμουλις κι μοι σπ | οὕνεκα Ρωμαίων | νῦν δέμα
μοῖρα βρο | . . . ἔλλαβεν πρὶν τελ | ἀλλά με μητέρα Νασ | γῆρας
μοι γοεροῦ.*

12) Ἐκ τῶν συμπεπτωκότων πλίνθων τοῦ τρούλλου ὧν σωροὺς ἔξω
δὲν ἐπρόλαβαν νὰ λάβωσι, συναρμολογῶ τὸ σφράγισμα πρῶτων

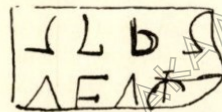
Μέσαι διαστάσεις

$0,36 \times 39 \times 0,5$

(ἀλλὰ καὶ ἀετωματώδεις τινες)

ὕψ. γρ. 0,035

13) Τεμάχιον μαρμ. πλακὸς παχείας ἐξαχθὲν ἐκ τοῦ λιθοστρώτου τῆς
ἀγορᾶς καὶ ἐναποτηθὲν ἐν τῇ Ἐκκλ. τοῦ Ἀγίου Γεωργίου.

ὕψ. $16 \times 26 \times 14$

= τ]ῷ Βωμῷ

= α]δελφ.

Ἐκ τῆς νέας Ἱστορίας.

Οἱ Βούλγαροι ἤδη εἶχον ἀρπάσει ὅλην τὴν ἔξω τῆς Β. πλευρᾶς τοῦ
Ἀγίου Γεωργίου συλλογὴν, ἐν οἷς καὶ *Ἀθλητικά* καὶ *Ἡρακλέα* λέγουν
ἀνάγλυφα (ἴσως ἐν) ἀλλὰ καὶ ἐπιγραφὰς καὶ σταυροὺς καὶ τὴν περίφημον
ψηφωτὴν Μουχλιώτισαν Παναγίαν (ἐκ τοῦ παρὰ τοῦ Φαναρίου Μουχλίου
ὀνομασθεῖσαν) με ἀπειλᾶς. Ὑπάρχει δὲ πρωτόκολλον παρὰ τὸ Σφηνιάρωφ
ἐν Φιλιππουπόλει. Ἦδη καὶ τὸ Πατριαρχεῖον ἔχει ἐνεργήσει· ἐδοκίμασαν
νὰ ἀρπάσουν καὶ τὸν Ἀγ. Γεώργιον τὸν Ἀράπην, ἀλλ' ὑπεχώρησαν πρὸ
τῆς μεγάλης ἀντιστάσεως. Ἀπήγαγον ὁμῶς καὶ ὅλα τὰ μικρὰ ἀρχαῖα τὰ
ὡς προμετωπίδας τῶν ὁμογενῶν οἰκιῶν (3 μαγαζίων βλέπω π.χ. ἐν μεγάλῃ
ἀγορᾷ τὰ κενὰ τῶν) ἐντειχισμένα ἐν ὅλῳ δύο τουλάχιστον ἀμάξας (τινὰ

τούτων ἔμειναν διήθεν εἰς Βαβῆ-ἔσκι). Ἔλαβον καὶ ἀνάγλυφον βούκρανον μετ' ἐπιγραφῆς ἐκ τοῦ φάρου ὕψ. (ἴσως βωμόν).

Οἱ δὲ Τούρκοι μετὰ πολλαπλὴν ἀφαίμαξιν ἐπιτρέψαντες τοὺς διωκομένους νὰ λάβουν τὰ θρησκευτικὰ των καὶ τὰ τιμαλφῇ σκευή—ἐπὶ τελικῇ ἐκβιάσει 265 λιρῶν—ἐκράτησαν καὶ παρασπόνδως τὰ τιμαλφῶν 16 κιβώτια (ἐν οἷς ἀργυρᾶ μόνον ἀναθήματα 30 ὀκ. Ἀγίου Γεωργίου). Ἡρπασαν δὲ καὶ τὴν συλλογὴν Καραθεοδωρῇ νομισματικῶν καὶ γλυπτικῶν εὐρημάτων καὶ ἐπιγραφῶν. Καὶ πρὸ 30—35 δεκατηριδίων εἶχον ὅλον διήθεν τὸ θέατρον ἀποκομίσει εἰς τὸν Ναύσταθμον τῆς Κων)πόλεως, ἀλλὰ μᾶλλον, λέγουν αὐτόπται τοὺς πόρους τοῦ ἐπὶ λιμένι τείχους, ἀφοῦ πόρῃναι αἱ δεξαμεναὶ τοῦ Ναυστάθμου. (Ἐκ τοῦ θεάτρου (†) μετεκόμισαν λέγει ἵνα σώσουν οἱ ἡμέτεροι τὰς 4 μεγάλας ἐπιγραφάς, Διοκλητιανοῦ Κωνσταντίου, Μαξιμιανοῦ καὶ Γαλερίου ἡγεμονεύοντος τοῦ διασημοτάτου Δομετίου Δομνεΐνου) εἰς τὸ ἐπὶ τῆς Β. ράχως Νεκροταφεῖον, ὡς παραστάδας δύο θυρῶν τρόπον τινα σχεδιασμένον ἴσως περίβολον.

Ταῦτα μένουσι ὡς **Βορεά**, ὅπως καὶ ἄλλοι πρὸ τῆς Νέας Μητροπόλεως Ἀγίου Γεωργίου, καὶ περὶ τούτου λίθοι. Ἐν αὐτοῖς Αὐτοκράτορος κορμός, ἐλλίπης τὸν δεξιὸν πόδα, κολοσσικός, ἔχων παρ' ἀριστερὸν πόδα κύπτοντα δέσμιον ὀπισθάγκωνα τὸ ἡττημένον καὶ ἐπιγραφὴ π.χ. Aviti διακριθέντος εἰς δακικὸν καὶ γερμανικὸν πόλεμον () καὶ ἄλλοι καὶ τὸ ὠραῖον τοξοτόν (ἐκ τοῦ θεάτρου διήθεν) ὑπὲρ θυρῶν, τὸ κατάκοσμον, ἀδελφὸν τοῦ ἐν Ἀγ. Ἀποστόλοις ὑπὲρ πρόναον.

Ἐν τι καλὸν οἱ Τούρκοι ἠμπόδισαν ἐκλακκισμοὺς ἡμετέρων ἐπὶ τῆς ράχως πρὸς ἐξαγωγὴν οἰκοδομ. λίθων καὶ χωροφύλαξ περιήρχετο καθ' ἡμέραν ἐλέγχων. Τοῦς ἐφούσκωσε ρητῶς τὸ θέρος τοῦ 1914 ἐλθὼν ὁ στρατάρχης Λίμανς Σάνδερος καὶ εἰπὼν: αὐτὰ τὰ ἀρχαῖα πρέπει νὰ χαθοῦν, ἐν ὅσῳ τὰ βλέπουν οἱ Ἕλληνες θὰ ἀμφισβητοῦν ὡς προγονικὴν πατρίδα...).

Περὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Ἡρακλείας ὑπὸ τῶν Τούρκων παραδίδουν ὅτι 2 ἔτη μετὰ τὴν Πόλιν μόνον παρεδόθη διὰ λειψυδρίας, κοπέντος τοῦ ὕδατος κλπ. Ἀλλὰ προσποιηθέντες ὅτι φεύγουν εἰς Ἑνετίαν, ὅπου καὶ γένος ἐντεῦθεν ἰσχύει καὶ συνοικία καλουμένη Ἡρακλειώτισσα, ἐπέστρεψαν αἰφνης καὶ κατέσφαξαν ἄλλους τε καὶ γαμβρόν τινα τοῦ Σουλτάνου (κατ' ἄλλους ἔφυγαν εἰς τὴν ἔκτοτε ὁμώνυμον Ἑσκι Ἑρεγλή), διὸ καὶ κατάρτος καὶ ἀκατοίκητος ὠρίσθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου ὁ τόπος. Τότε ἡρημώθη καὶ μόνον μετὰ αἰῶνα που ὁ Δζεδὶτ Ἀλῆ Πασᾶς (ἐξωμότης) πλέων εἰς Κρήτην καὶ προσορμισθεὶς ἐνταῦθα καὶ τὴν ἀξίαν ἐκτιμήσας, παρέπεισε νὰ ἀνακτισθῇ ἡ πόλις ὑπὸ τινων Τούρκων κατ' ἀρχάς, βαθμηδὸν δὲ καὶ ὑπὸ Χριστιανῶν, ἔτι πρὸ 10 ἐτῶν μόλις ἦσαν 80 οἰκίαι ὡς λέγουν. Οὗτος εἶναι καὶ ὁ κτίσας τὸ εὐπρεπὲς δζαμί, ὡς καὶ ἄλλα πολλαχού, ὡς καὶ τὴν

ὁμώνυμον ἀγορὰν τῆς Ἀδρ)πόλεως. Ἦκμασεν ἐπὶ Σουλτάνου Σουλεῦμάν τοῦ κανουνῆ.

Ἐξω τοῦ ναοῦ μένουσιν ὁ Monacius viriul praeft. praeft. καὶ ἡ ἀκέφαλος Θλίβα Πύθια, Χαρταγένη κλπ.

Ἐν δὲ τῇ αὐτῇ καὶ ἐπιγραφαὶ ἄλλαι π.χ. ἡ στήλη **Αδρ. Κορνοῦτος Περὶνθιος φυλῆς εὐανθίδος κατεσκευάσα τὸ λάτομιν** κλπ. Ἡ ὑπὸ τοξωτὸν ἀέτωμα: **ὥς μὲν ἅπασι βροτοῖς βίος ἐπὶ πέρας ἦκει | τοῦτο καγὼ σηγοῶν** κλπ.

Καὶ ἡ Φραγκικὴ ἐπὶ πλακὸς ἄνω

Καὶ ἄλλη ὑπὸ τὸ αὐτό.

DEPOSITIO INFANT
IS NOMINEURS
VLIA TWSY YIV
IXITANNIS PEXET
MENSES YW ET
DIES DEUSCHOL
ASFOYNPASE
YTARIOROA
A X W

Ἀρχήλιος Μάρκελλος Διογένους
Ἡρακλειώτης πολίτης ἐκ φυλῆς ἑ-
κτῆς κατεσκευάσα κλπ.

Μέγα κιονόκρανον σύνθετον, ιδιόρρυθμον διότι πλαγίως κανόνες τινὲς ἀκόσμητοι καθήκουσιν ὥς τινες.

Συνοικισμῶν (νεκροταφείων ἢ προαστείων) ἵχνη ἔξω τῆς Ἡρακλείας καὶ ἐπὶ τῶν πρὸς Ἀ. ἐπακτίων ὑψομάτων (ἢ Ρόγια) καὶ ὑπὲρ ΒΑ. μόνον τοῦ λιμένος (Ἀ. τοῦ Τουρκ. νεκροταφείου) ἐν θέσει: Πῶρος (Porosluk Τουρκιστί) τάφος, ὁπόθεν ρητῶς ἐξάγονται **ὅμοια**, ὥς καὶ ἀπὸ τὸ Μπαϊρὶν δηλ. τὴν ἀκρόπολιν ἀρχαῖα. Εὐρέθησαν καὶ κατὰ τὸ ἐγκάρσιον πρὸς λιμένα Βόρειον ἔξω σκέλος—καὶ ἐν τῷ **Μποχιτζή**-τεπὲ κατὰ τὴν **ὀπὴν ἀλώπεκος** ἀσημικά κλπ. ὑπὸ γνωστοῦ τινὸς Φωτάκη. Πιθανὸν διήρχετο πρὸς ΒΑ. ἀκριβῶς λεωφόρος πρὸς ἣν ἀκριβῶς ἀρμόζει καὶ **ἡ τριὰς τῶν τύμβων**. Ὅπως καὶ ὁ δυσμῶθεν μακρινὸς ὑπὲρ τὴν πρὸς Ραιδεστόν—ὁ Καραμὰν τεπές. Ἀπὸ τῆς περιόλου θέσεως παρὰ τοῦτον βαίνοντες πρὸς Ραιδεστόν, ἀποβλέπομεν ἅπαξ ἔτι ὀπίσω πρὸς τὴν Βασιλικὴν σκοπιάν τῆς Ἡρακλείας.